

สรุปแนวคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ
คดีที่วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี
หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

จัดทำโดย สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ^๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)^๒ เป็นบทบัญญัติที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับเดิมในเรื่องการกำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ^๓ เพื่อแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีต โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้ ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ในเชิงรุกมากขึ้น โดยให้มีอำนาจวินิจฉัยได้แม้กรณีเกิดข้อสงสัยในหน้าที่ และอำนาจระหว่างองค์กร^๔

๑. ผู้มีสิทธิเสนอเรื่อง: ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหา เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒)^๕ และมาตรา ๔๔ ที่บัญญัติว่า “การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตาม มาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับ หน่วยงานใด ให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาลขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่ปัญหา โต้แย้งระหว่างหน่วยงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ” สามารถแยกได้เป็น ๒ กรณี^๖ คือ กรณีที่เป็นปัญหาหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

^๑ กลุ่มงานพัฒนามาตรฐานงานคดี สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ บัญญัติว่า “ศาลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ... (๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ...”

^๓ องค์กรอิสระ หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามหมวด ๑๒ องค์กรอิสระ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการหรือติดตาม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย โดยมี ๕ องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

^๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, (กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๒), หน้า ๓๖๑

^๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ บัญญัติว่า “ให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้ ... (๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ...”

^๖ อาจเป็นปัญหาขององค์กรเพียงองค์กรเดียว หรืออาจเป็นปัญหาระหว่างองค์กรตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปก็ได้ ซึ่งเป็นหลักการเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ แต่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๔ ที่ต้องเป็นความขัดแย้งระหว่างองค์กรที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปเท่านั้น

องค์กรเดียว ให้นำหน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัย และกรณีที่ปัญหาโต้แย้งในเรื่องหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้แก่ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี และประธานองค์กรอิสระ (ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) แล้วแต่กรณี

ส่วนองค์กรอื่นที่มีข้อร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในมาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) เช่น กระทรวงมหาดไทย ไม่อาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจได้ (เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๔๑) หรือประชาชนทั่วไป ย่อมไม่อาจยื่นคำร้องตามมาตรานี้ได้ เช่นเดียวกัน (คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๔ และที่ ๔/๒๕๖๕)

๒. หลักเกณฑ์และเงื่อนไข: การเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔ มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

(๑) **ต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น**^๗ มิใช่เป็นเพียงข้อสงสัย และไม่ใช้ลักษณะของการขอคำปรึกษาหรือขอให้อธิบายความหมายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญยังมิได้เกิดขึ้นจริง แต่เป็นเพียงการหารือเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และอำนาจของตนตามรัฐธรรมนูญ หรือเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญอธิบายความหมายของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตราใดมาตราหนึ่ง องค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้นย่อมไม่อาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ได้ เช่น

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๑ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรอิสระ ได้ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีหน้าที่และอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งในการระงับยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้ง หรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งเลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่ รวมถึงการใช้อำนาจจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ แตกต่างกัน ทำให้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการระงับ ยับยั้ง ฯ ดังกล่าวถูกจำกัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งดังกล่าวได้หรือไม่

^๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ บัญญัติไว้โดยชัดเจนว่า การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว

ซึ่งข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่มีมูลกรณีที่แสดงให้เห็นว่าผู้ร้องจะปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจดังกล่าว **จึงยังถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น** กรณีจึงเป็นเพียงข้อสงสัย ข้อหาหรือหรือการคาดการณ์ว่าอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวขึ้น คำร้องจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๖๒ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าผู้ร้องจะคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ได้หรือไม่ และการดำเนินการดังกล่าวจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ หรือไม่ นั้น กรณีดังกล่าวเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ซึ่งต้องกระทำหลังจากมีการประกาศผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว และข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้ใช้หน้าที่และอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องเกิดขึ้นแล้ว คำร้องนี้จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ตัวอย่างเทียบเคียงแนวคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๔ เช่น

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๔๒ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอหาหรือเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจโดยทั่ว ๆ ไป ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๖) และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๓) และมาตรา ๑๕ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญมีลักษณะเป็นการ**ขอให้อธิบายความหมายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว** จึงไม่เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งยกคำร้อง (เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๔๖ และที่ ๖/๒๕๔๙)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๔๒ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๘ วรรคสาม และมาตรา ๑๐๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ มาตรา ๘๐ และมาตรา ๘๑ ว่าความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งถูกต้องหรือไม่ มิใช่กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

แต่เป็นการหาหรือขอความเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยให้ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งยกคำร้อง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๓/๒๕๔๓ การที่คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ โดยขอให้วินิจฉัยว่า คำว่า “บทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๒๔ วรรคสอง มีความหมายว่าอย่างไร เป็นการขอให้แปลความหมายของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ซึ่งยังไม่ถือว่ามีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว

นอกจากนี้ แนวคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้วางแนวบรรทัดฐานไว้ว่า “แม้จะเป็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ แต่หากยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ของตนตามรัฐธรรมนูญ ย่อมถือว่ายังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น” ดังนั้น หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ตามคำร้อง ก็จะเป็นการตีความถ้อยคำหรือวินิจฉัยความหมายของถ้อยคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นเพียงการขอหารือ (เทียบเคียงคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๐/๒๕๕๑ และที่ ๒๓/๒๕๕๓) หรือแม้จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ แต่องค์กรได้ใช้อำนาจหน้าที่ของตนไปแล้ว กรณีจึงไม่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้ (เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๔/๒๕๕๗)

(๒) ต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น ดังนั้น หากเป็นปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญตามที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือประกาศคณะปฏิวัติ ย่อมไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่จะเสนอเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) โดยเทียบเคียงได้จากแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๙ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้นาง ว. พันจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ช. เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งบัญญัติไว้ ส่วนการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอันมีสาเหตุต่อเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้นาง ว. พันจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด ช. เป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นกัน ทั้งสองกรณีจึงมิใช่กรณีมีปัญหากับหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่จะเสนอเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๙/๒๕๔๘ กรณีคณะรัฐมนตรีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยประเด็นปัญหากับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกับวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ หาใช่ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรีไม่ แม้ปัญหาตามคำร้องเกิดจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕ ก็ตาม จึงมิใช่กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรีที่จะเสนอเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

จากหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าว สรุปได้ว่า การเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว มิใช่เพียงข้อสงสัยหรือการขอคำปรึกษา และต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ โดยอาจเป็นปัญหาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ ว่าตนมีหน้าที่และอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือไม่ หรือเป็นปัญหาระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปต่างอ้างหรือปฏิเสธว่าตนมีหน้าที่และอำนาจในเรื่องนั้น ๆ

๓. บรรทัดฐานคำวินิจฉัยและคำสั่งที่เกี่ยวข้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๓.๑ บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๔ วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๑)

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐสภามีหน้าที่และอำนาจจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ โดยต้องให้ประชาชนผู้มีอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญได้ลงประชามติเสียก่อนว่าประชาชนประสงค์จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ และเมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จแล้ว ต้องให้ประชาชนลงประชามติเห็นชอบหรือไม่กับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อีกครั้งหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย แม้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หากแต่เป็นอำนาจที่ได้รับมอบมาจากประชาชนซึ่งถูกจำกัดทั้งรูปแบบ กระบวนการ และเนื้อหา รัฐสภาจึงต้องทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบอย่างเคร่งครัด โดยไม่อาจกระทำนอกขอบของหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจึงต้องอยู่ในเงื่อนไขที่มีความผูกพันกับรัฐธรรมนูญเดิมยึดโยงกับหลักการพื้นฐานและให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมติมหาชน รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๕ เพียงบัญญัติให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติให้จัดทำขึ้นใหม่ทั้งฉบับ

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๖ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลคำวินิจฉัย

๑) ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ (๑) ที่กำหนดให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง นั้น คำว่า “ราษฎร” ไม่รวมถึงผู้ไม่ได้สัญชาติไทย

๒) ให้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป และไม่มีผลย้อนหลังไปถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

๑) การกำหนดองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย การจัดตั้งพรรคการเมือง การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้เป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะผู้มีสัญชาติไทยทั้งสิ้น การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องมีการใช้และการตีความของกฎหมายให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะให้สิทธิเสรีภาพแก่คนต่างด้าวจะต้องมีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ (๑) จึงต้องไม่นำผู้ไม่ได้สัญชาติไทยมารวมคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดด้วย ส่วนคำว่า “ราษฎร” ตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นและกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมุ่งหมายถึงบุคคลที่ท้องถิ่นประสงค์จะจัดให้มีบริการสาธารณะในท้องถิ่น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสัญชาติไทย หรือไม่มีสัญชาติไทย โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ การตีความตามกฎหมายดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้ให้ขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้

๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่งและวรรคสาม บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่านและในคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้องให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน เมื่อคดีนี้เป็นกรณีผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ดังนั้น วันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัย คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นวันอ่านคำวินิจฉัย และไม่มีผลย้อนหลังไปถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๖ วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจของผู้ร้องในการวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการใช้อำนาจแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๐ เป็นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจของผู้ร้องไม่เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๖) ส่วนกรณีการสั่งให้นับคะแนนใหม่หรือการสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่เฉพาะก่อนประกาศผลการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ เป็นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจอันเป็นที่สุดของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๖)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

๑) แม้ว่าการวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกาศรายชื่อผู้สมัครเป็นหน้าที่และทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) แต่รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดรายละเอียดหรือเนื้อหาไว้ให้ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้น การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยที่ส่งผลให้ผู้สมัครไม่มีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของบุคคลที่จะเป็นผู้แทนของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจดังกล่าวของผู้ร้องจึงไม่เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๖)

๒) การสั่งให้นับคะแนนใหม่หรือการสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ เป็นกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของการนับคะแนนเลือกตั้งและดำเนินการนับคะแนนใหม่ให้ถูกต้องหรือออกเสียงลงคะแนนใหม่ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ถึงกับเป็นการตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใด ไม่ใช่กรณีที่จำกัดหรือมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล เป็นกระบวนการหนึ่งก่อนการประกาศผลเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวอันเป็นกรณีที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๒๒๕ ซึ่งมีกระบวนการในการควบคุมดูแลการเลือกตั้งอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะพิจารณาว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือไม่ ดังนั้น การสั่งให้นับคะแนนใหม่หรือการสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่เฉพาะก่อนประกาศผลการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจอันเป็นที่สุดของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๖)

๓) แม้ว่าอำนาจของผู้ร้องในการแบ่งเขตเลือกตั้งจะเป็นหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องอันสอดคล้องต่อภารกิจหลักของผู้ร้องที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) แต่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือเนื้อหาให้ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในเรื่องนี้ เมื่อรัฐธรรมนูญ

ไม่ได้บัญญัติอย่างชัดเจนให้การใช้อำนาจดังกล่าวของผู้รื้อถอนดังกล่าวเป็นที่สุด หากผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้รื้อถอนหรือเห็นว่าการแบ่งเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าวได้ ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจดังกล่าวของผู้รื้อถอนจึงไม่เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๑) (๒) และ (๖)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘/๒๕๖๘ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รัฐสภาใช้อำนาจริเริ่มหรือแสดงความต้องการเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้แต่ต้องให้ประชาชนออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบว่าสมควรมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่เสียก่อน ทั้งนี้ การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติ หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐสภาใช้อำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ แต่รัฐสภาไม่อาจให้ประชาชนเลือกผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้โดยตรง และการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต้องมีการจัดให้มีการออกเสียงประชามติสามครั้ง ได้แก่ ครั้งที่หนึ่ง ให้ประชาชนออกเสียงประชามติว่าสมควรมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ ครั้งที่สอง ให้ประชาชนออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ว่ามีวิธีการและเนื้อหาที่สำคัญอย่างไร และครั้งที่สาม ภายหลังรัฐสภาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จแล้ว ให้ประชาชนออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ อนึ่ง การออกเสียงประชามติครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองอาจดำเนินการพร้อมกันในคราวเดียวได้

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

๑) รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๕ กำหนดหลักเกณฑ์การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และการแก้ไขเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อห้ามเด็ดขาดตามมาตรา ๒๕๕ ย่อมกระทำได้ตามมาตรา ๒๕๖ อันมีลักษณะเป็นการมอบอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมจากประชาชนให้แก่รัฐสภา โดยกำหนดขั้นตอนพิเศษเพิ่มขึ้นสำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องที่สำคัญต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๒๕๖ (๘) แม้ว่าบทบัญญัติมาตรา ๒๕๖ มิได้กำหนดให้อำนาจรัฐสภาในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อันเป็นการปกป้องความเป็นกฎหมายสูงสุดและรักษาความต่อเนื่องของรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อรัฐสภามีความประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยเพิ่มหมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีบทบัญญัติว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงอยู่ในความหมายของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอันเป็นเรื่องที่ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๒๕๖ (๘) ยิ่งกว่าการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รัฐสภาใช้อำนาจริเริ่มหรือแสดงความต้องการเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ แต่ต้องให้ประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบว่าสมควรมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่เสียก่อน ทั้งนี้ การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และรัฐสภาไม่อาจให้ประชาชนเลือกผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้โดยตรง

๒) การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติสามครั้ง ครั้งที่หนึ่ง หากรัฐสภาประสงค์จะจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ต้องจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติว่าสมควรมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ ครั้งที่สอง การออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๖ และเพิ่มเติมหมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่รัฐสภาพิจารณาญัตติเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมกรณีดังกล่าวจนแล้วเสร็จ ซึ่งต้องเป็นการให้ความเห็นชอบแต่ละประเด็นทุกประเด็น ทั้งวิธีการและเนื้อหาในร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก่อนการดำเนินการต่อไปของรัฐสภา และครั้งที่สาม ภายหลังรัฐสภาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จแล้ว ให้ประชาชนออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ อนึ่ง การออกเสียงประชามติครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองอาจดำเนินการพร้อมกันในคราวเดียวได้ ซึ่งประชาชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงประชามติทุกครั้ง แม้ผู้ออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบในครั้งใดครั้งหนึ่งต้องไม่ถูกตัดสิทธิในการออกเสียงประชามติครั้งต่อไป

๓.๒ บรรทัดฐานคำสั่ง

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๑ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่มีมูลกรณี queแสดงให้เห็นว่าผู้ร้องจะปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคสาม (อำนาจในการสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง หรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือกหรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำความผิด) จึงยังถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ เกิดขึ้น กรณีจึงเป็นเพียงข้อสงสัย ข้อหาหรือ หรือการคาดการณ์ว่าอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวขึ้นเท่านั้น

บรรทัดฐานคำสั่ง องค์การอิสระมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ในปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์การอิสระนั้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่เป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์การอิสระตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปก็ตาม แต่การยื่นคำร้องในกรณีดังกล่าวจะต้องเป็นเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจเกิดขึ้น มิใช่กรณีเป็นเพียงข้อสงสัย ข้อหาหรือ หรือการคาดการณ์ว่าอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์การอิสระนั้น ๆ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๑/๒๕๖๑ วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ หรือไม่และกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์การอิสระ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) หรือไม่

ผลของคำสั่ง สำหรับประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ วรรคสาม หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สิทธิในการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้วโดยการใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๓๑ (๑) ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องในประเด็นนี้ โดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) ได้ ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น ในระหว่างการพิจารณาได้มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ขึ้นใช้บังคับ กรณีจึงมีความชัดเจนในประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนี้ อีกต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งจำหน่ายคดี

บรรทัดฐานคำสั่ง รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สิทธิในการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้วโดยการใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๓๑ (๑) จึงไม่อาจใช้สิทธิดังกล่าวโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นกรณีขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญได้

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๖๒ วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) โดยแยกเป็นรายประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รัฐธรรมนูญได้บัญญัติกระบวนการและขั้นตอนในการยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้วโดยการใช้สิทธิทางศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องโดยตรงในประเด็นนี้โดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) ได้

ประเด็นที่สอง ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้ใช้หน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติ กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องเกิดขึ้นแล้ว คำร้องนี้จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

บรรทัดฐานคำสั่ง

๑) รัฐธรรมนูญได้บัญญัติกระบวนการและขั้นตอนในการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้วโดยการใช้สิทธิทางศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) จึงไม่อาจยื่นคำร้องในประเด็นนี้โดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) ได้

๒) การยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) จะต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๑/๒๕๖๓ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากกรณีมีความชัดเจนในประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว กรณีของผู้ร้องในคำร้องนี้จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔ ได้อีก

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ โดยต้องไม่ใช่กรณีที่มีความชัดเจนในประเด็นนั้นอยู่แล้ว (ประเด็นปัญหาที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเป็นประเด็นเดียวกันกับที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยพิจารณาวินิจฉัยแล้วในคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๑/๒๕๖๑)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๓/๒๕๖๖ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) และ (๔) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ กรณีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการมิใช่หน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรง แต่เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ ที่บัญญัติว่า “บุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ย่อมมีสิทธิขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารทางราชการดังกล่าว หากมีข้อโต้แย้งประการใดย่อมเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลที่มี

เขตอำนาจพิจารณาพิพากษา” กรณีข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องมิใช่ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔

บรรทัดฐานคำสั่ง องค์การอิสระมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์การอิสระได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่เป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์การอิสระตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ซึ่งการยื่นคำร้องต้องเป็นหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรง หรือมีการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๖๗ วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการบรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐ และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๑๑๙ มิใช่ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภา ไม่ใช่กรณีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาที่เกิดขึ้นไม่ต้องด้วยเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔

บรรทัดฐานคำสั่ง

ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔ ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ใช่เป็นเพียงข้อสงสัยขอหารือให้ศาลรัฐธรรมนูญอธิบายเนื้อหาควินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยละเอียดและชัดเจนแล้ว

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๙/๒๕๖๘ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากไม่ต้องด้วยเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔

บรรทัดฐานคำสั่ง

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จะมีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔ ต้องปรากฏว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง หรือมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และอำนาจหลักไว้ในรัฐธรรมนูญและการยื่นคำร้องในกรณีดังกล่าวจะต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว หากปรากฏว่าเป็นการขอให้อธิบายหรือแปลความหมายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ อันมีลักษณะเป็นการหาข้อเท็จจริงนั้น ยังถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องเกิดขึ้นแล้ว

นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) แต่ไปปรากฏในคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นคดีหลักตามช่องทางรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๔ และที่ ๔/๒๕๖๕

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๔ วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง กรณีเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ และวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕๕

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมทั้งสองฉบับไว้พิจารณา วินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๕๐ (๑) และมาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ร้องยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้วินิจฉัยกรณีตามคำร้องได้ เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้ร้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ให้สิทธิหรือเป็นช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ไม่ใช่เป็นเพียงหลักการทั่วไป โดยการใช้สิทธิยื่นคำร้องโดยตรงของประชาชนเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย มีบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญเฉพาะกรณี มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๒๑๓ เท่านั้น

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๕ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง นายจรัส แก้วจันทน์ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจาก

๑) ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นเพียงการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ เป็นคนละกรณีกับการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑)

๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นกรณีการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กร

อิสระ ซึ่งกำหนดให้เฉพาะองค์กรดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง มิได้ให้สิทธิผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง

๓) ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นเพียงการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้หน่วยงานของรัฐช่วยเหลือและปฏิบัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ยังไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงจากการกระทำที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้อย่างไร ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

บรรทัดฐานคำสั่ง

๑) การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) ต้องเป็นการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายเท่านั้น

๒) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ เท่านั้น

๓) แม้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น แต่หากข้อเท็จจริงตามคำร้องอาจถือได้ว่าเป็นการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ การยื่นคำร้องดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย